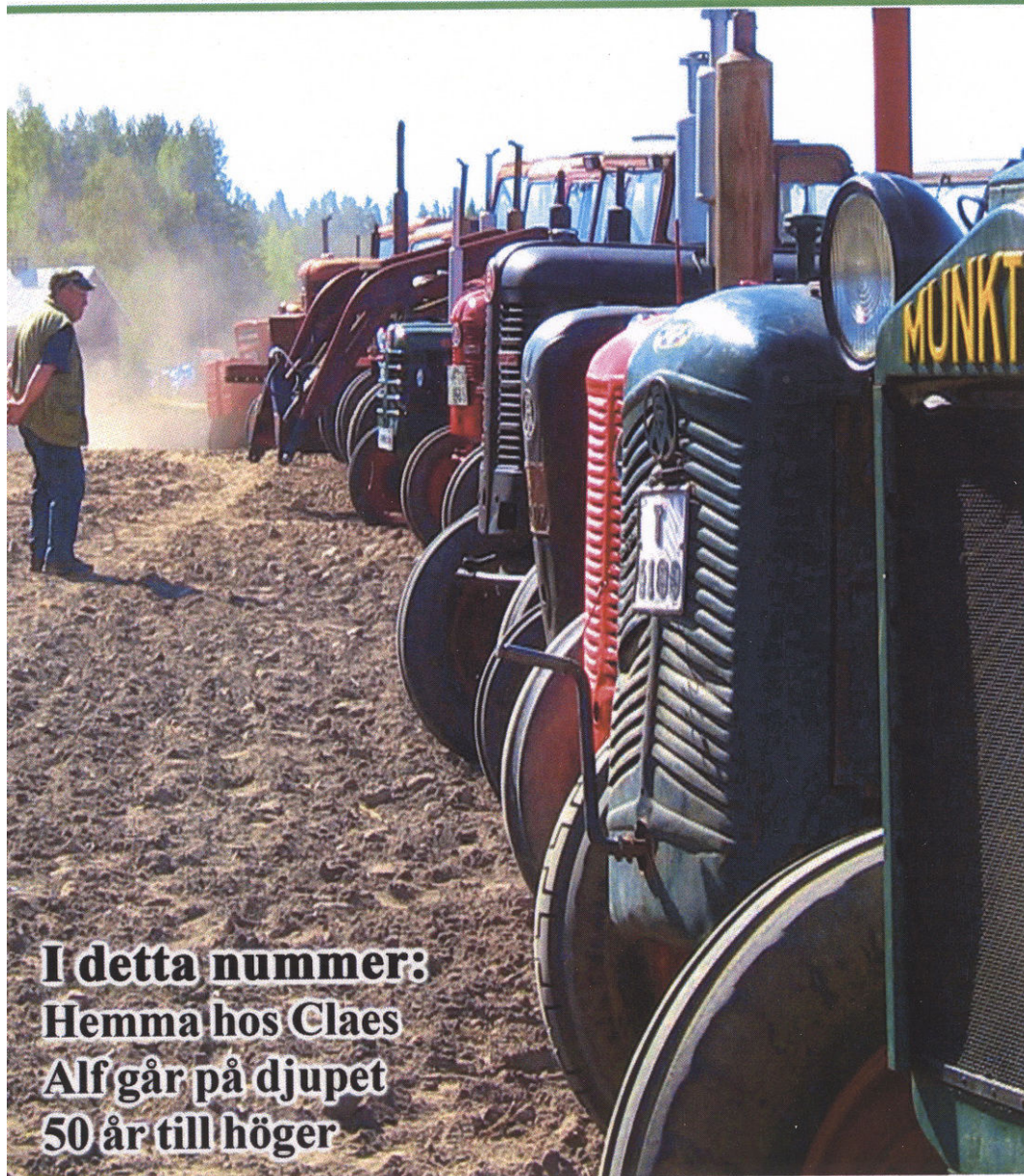


KULTIVERAT

Medlemstidning

för Hjelmarebygdens Veterantraktorförening

Nr 2 2017 Årgång 9



I detta nummer:
Hemma hos Claes
Alfigår på djupet
50 år till höger



Hej traktorvänner!

Är nu på Flatruet när jag skriver dessa rader.

Det är årets avkoppling!

Det enda jag ser är en massa renar och en renskötare på en fyrhjuling och några husbilar.

Föreningen har genomfört Classic car i Ånnaboda med beröm godkänt. Våra taxikörningar är mycket populära och vi har fått ett stort tack från Kaj Wallin.

Traktorkaféerna i vår regi har varit välbesökta med tipspromenad innehållande kuggfråga (det var David Brown) och gemytlig samvaro.

Vårbruket är genomfört tillika höbärgningen. Det blev bra mycket höbuntar och två hässjor sattes upp.

Höpressen krånglade lite efter att vi bytte snören men efter lite tankearbete och handpåläggning så fungerade den igen.

Vi har redan fått förfrågningar om jul-kärvar. Det är Opera på Skäret som undrar om de kan sälja.

Nu får vi hoppas att hösten blir lika bra som våren och sommaren har varit!

Ett stort tack vill jag rikta till alla medlemmar för ett gott arbete under den tid som varit!

Nu återstår bara resan tillbaka till Torsta och verkligheten!

Ps. Glömde berätta att vi fick pris i Ånnaboda för våra fina traktorer och tändkulemotor. Ds.

Vänliga hälsningar Kenneth

Äntligen föll alla bitar på plats



Sören Berglind motionerar sin Case 1938 års modell. På skärmarna barnbarnen Olof och Gustaf Törnvall, som också är tvillingar.

Den traditionsenliga sådagen hemma hos Rune Berglind i Lännäs. Vädretns makter har under senare år ställt till rejäla spratt och tillställningen på grund av detta flyttats fram flera gånger. Till och fredagskvällar har fått tas i anspråk. Men så plötsligt föll alla bitar på plats, sådden lördagen den 6 maj var bestämd sedan länge och blev verkligen av på utsatt dag - och därtill med de bästa förutsättningar. Solen sken och rejält med folk trivdes i värmen.

Dagen till ära skulle Kenneth Fransson från tidningen TractorPower komma, laddad till tänderna med det mesta i kameraväg som hittills uppfunnits. Och uppslutningen blev där- efter. Totalt stod bortemot 30 traktorer på en lång rad och välkomnade gästen från världspresen.

Att det sedan var proklamerat BM-tema verkade dock åtskilliga bortse från.

På programmet denna dag stod harvning, spridning av gödning, sådd och vältning plus den obligatoriska potatissättningen. Allt detta genomfördes medan redaktören från traktortidningen for som iller för att samla material till ett digert reportage. Just facktidningarnas intresse för föreningens verksamhet vittnar väl också om dess dignitet.

Men lika viktigt som att ägna arbetet på åkern uppmärksamhet valde många att sitta framför Runes bod och umgås socialt. Den numera formidabla koktrossen såg inte bara till att gästerna fick kaffe med tilltugg, senare på dagen vankades det också pytt i panna med sedvanliga tillbehör.

Conny Toverland

Allt började på morfars gamla Lanz



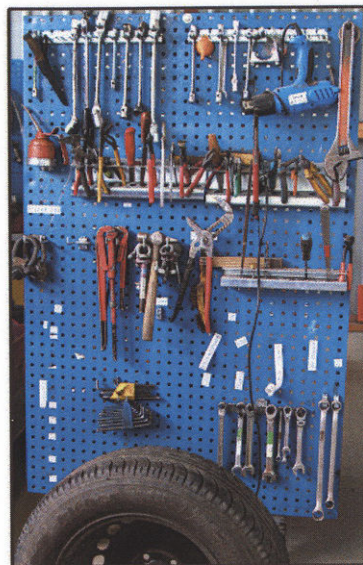
Claes Pettersson var nog ett par år när han satt på verktygslådan till morfars Lanz från 1942 vid gården Hult i närheten av Högsjö station. När han var tolv och räckte ner till kopplingen körde han själv. Så småningom skaffade morfar en Victor 59:a som också bidrog till ett framtida traktorintresse. Idag har Claes 18 stycken i sin samling inklusive morfars Lanz och Victor.

Adressen är Testa, Vinåsen och närmaste tätort Sköllersta. Som en oas mitt i skogen ligger villan Claes och hans Kerstin byggde 1981. Ett ställe som blivit för trångt många gånger tills för sju år sedan då han byggde en 360 kvadratmeter stor maskinhall på en inköpt granntomt. Och nu börjar den bli full också.

- Det är ju så fiffigt att den går att bygga på, säger Claes och flinar. Snart är det nog dags.

Till en början var det tänkt att intresset skulle inrikta sig på Bolinder Munktell. En av varje årsmodell bland efterkrigarna. Just nu fattas bara en BM 55. Bland de gröna har han bland annat tre stycken av modell 210 Teddy. Nu har dock intresset mer och mer halkat över till International Harvester, en traktor som tillverkades förutom i USA även England, Frankrike och Tyskland. Vid dags dato har han fem stycken av de röda. -Senast hämtade vi en IH BMD i Mullhyttan. Den ska nu få lite kärlek. Och när Claes säger "vi" menar han också Lars Berglind, som blivit seni-orpryo vid Vinåsen under senare tid. Och att vara två när man skruvar med ett projekt är många gånger mer än dubbelt så roligt som att hålla på ensam.

- Det som är roligt med Claes är att han inte är ett dugg rädd för att ge sig



på saker och skruva sönder dem i atomer, inflikar Lars. Och så får han ihop dem igen. Mycket lärorikt. Åtskilliga av de traktorer som rullat in i verkstaden vid bostaden har varit i miserabelt skick - för att en tid senare åter se dagens ljus ungefär som om de vore nya.

- Men jag renoverar inte om det inte behövs, inflikar Claes. Många har jag behållit med den patina åren gett dem. Nu kanske man kan tro att denne händige människa med sitt normala dagliga värv på järnvägens centralverkstad i Örebro alltid hållit på mekanik och praktiska ting. Inget kunde vara mer fel. Claes föddes i Katrineholm och med tanke på att pappan var Konsumföreståndare har han bott i bland annat Högsjö, Flen och Örebro.

Han följde också pappan i yrkeslivet. Det blev hela 33 år inom kooperationen, först inom dagligvaruhandeln och senare sysslade han med bygg och trädgård.

- Sedan ledsnade jag och hamnade av en slump på centralverkstaden 2001. "Självlärd" är väl ett bra ord för att värdera mina kunskaper.

Just nu står det en sexcylindrig Oliver 25 från 1938 i verkstaden som ska få nytt liv. Eftersom den är komplett och motorn inte sitter fast lär det inte dröja innan den är på rull igen.

Snart är det nog dags att börja fundera på utbyggnaden av maskinhallen, Claes eget lilla museum. Det fyller så att säga på lite vartefter.

**Text & bild: Conny Toverland
Sune Jansson**

Börje Eriksson fick minnesstipendiet



Börje Eriksson får här Sigvard Holms minnesstipendium överlämnat av ordföranden Kenneth Johansson och Annalena Schöllin. Foto: Sune Jansson

Han finns alltid på plats när föreningen har något arrangemang plus att han många gånger lite i skymundan jobbar för allas vårt bästa. Börje Eriksson från Odensbacken har med sin lågmälda framtoning blivit en viktig tillgång för föreningen. En klippa att luta sig mot oavsett om det ska hässjas hö eller köras traktorbutikens släpkärrors och tvärs.

Vad var då mer logiskt än att han tilldelades Sigvard Holms Minnesstipendium i samband med föreningens årsmöte den 5 mars 2017 i Kyrkans Hus i Vingåker.

Lite tagen blev han allt när ordförande Kenneth Johansson ropade upp hans namn men naturligtvis också väldigt glad och stolt. Ett erkännande från föreningens sida för hans ovärderliga insatser i det tysta.

"För att han på ett lojalt och medmänskligt sätt alltid ställer upp för föreningens bästa", står det i motiveringen på stipendiet och egentligen kan det inte sägas bättre.



En vanlig arbetsdag med Lanzen

En bild som idag är ett tidsdokument. Roland Peterson plöjer med sin Lanz Bulldog på Vretsta mellangård i Vingåker. En vanlig vardag för en bonde, då som nu. Skillnaden är bara storleken på traktorer och redskap. Roland föddes 1920, året efter hans pappa Erik köpt gården. Sannolikt är bilden tagen i början av 50-talet. Han ser väl ut att vara de drygt 30 där han tar i sin keps som en liten hälsning. Det sonen Robert vet om sin fars Lanz är att det sannolikt är en 39:a.

Den kom till gården efter kriget, som då brukades av Robets farfar, och användes i de dagliga sysslorna, som till exempel plöjning.

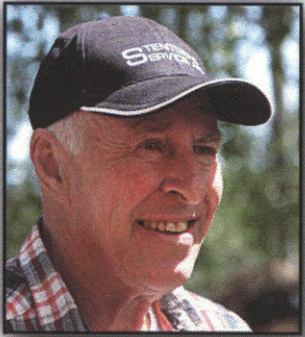
Men tiden sprang ifrån den gamla tändkuletraktorn. En Grälle köptes in till mellangården 1952. Trots att Lanzen moderniserades med däck av gummi blev den stående på undantag och gick så småningom till skroten. Ett öde som knappast skulle röna en förkrigare av märket Lanz i dessa tider.

Avtalet uppsagt med läns museét

Vid styrelsens möte den 2 juli beslutades att avtalet med Örebro Läns Muséum skulle sägas upp omgående. Avtalet löper ut vid årsskiftet. Konkret innebär beslutet att föreningens inte längre ska ta ansvar för de samlingar som finns vid museét i Alm, Stora Mellösa.



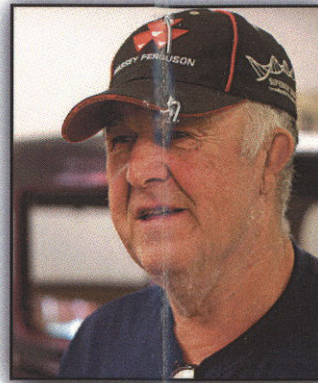
Profiler från vår förening



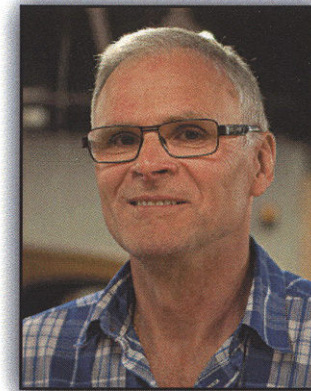
Göran Olsson



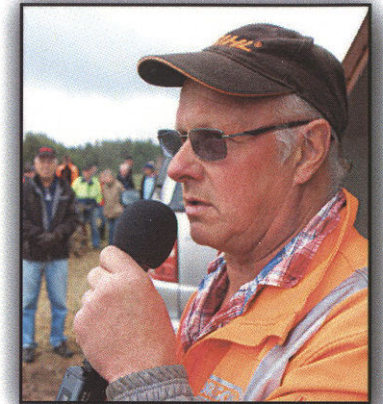
Kerstin Eriksson



Sören Larsson



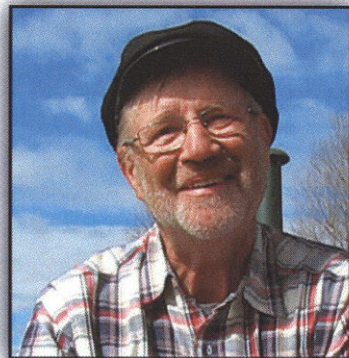
Per Sigurdsson



Börje Andersson



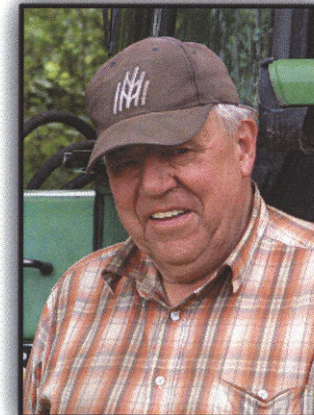
Siw Andersson



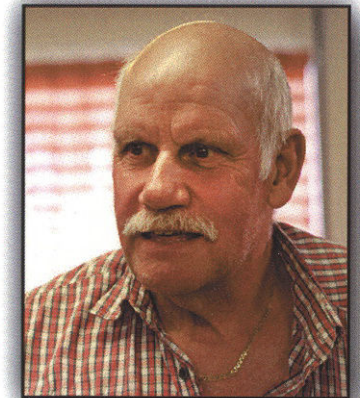
Rune Berglind



Tiny Borén



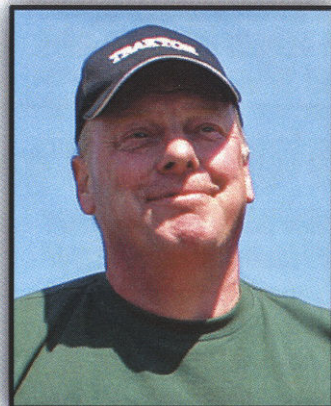
Börje Eriksson



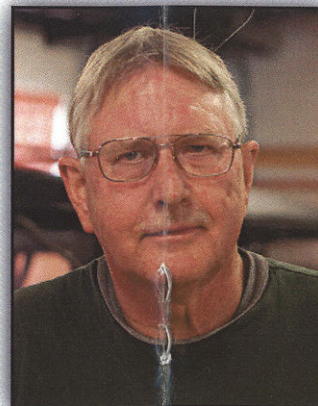
Claes Lundén



**Kerstin Pettersson-
Bonnevier**



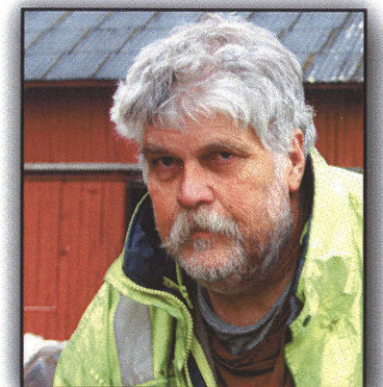
Göran Johansson



Claes Pettersson



Anna-Lena Schöllin



Jan-Erik Larsson

Gammal och modern teknik leder bort vattnet



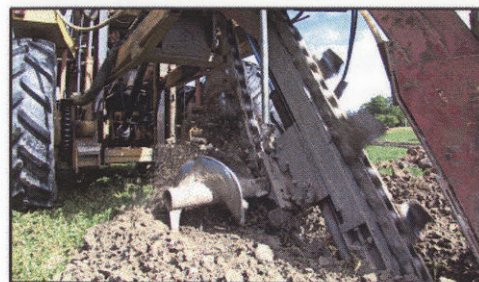
- Mellan 500 meter och en kilometer per dag klarar maskinen om det går bra, berättar Alf Werner framför sin mäktiga täckdikningsmaskin.

Med rustikt bondsmide, dragkraft från 60-talet och modern laserteknik till hjälp bokstavligen sågar, joda sågar, Alf Werner sönder den sörmländska myllan i eleganta tårtbitar. Men där finns också lång erfarenhet och ett gediget kunnande. Att täckdika kräver också tränade ögon för att resultatet ska bli perfekt.

- Jag brukar säga att den där blöta biten på ett gärde man förr hoppade över med såmaskinen, där ska man kunna börja om jag gjort ett bra jobb. Alf Werner började efter utbildning med täckdikning 1994. Tekniken går ut på att han med något som liknar en motorsågskedja gör ett nästan meterdjupt spår i åkern. Samtidigt matas den perforerade slangen ner i botten på diket. Det är den som sedan ska leda bort vattnet.

Slangen täcks sedan med grovt grus som matas ut från en speciell kärra som bara att återfylla den jord som de skruvar motat bort från rännan när sågkedjan jobbar. Lätt som plätt? Knappast! Dragkraften är en Ford County från 1968. På den fyrhjulsdrivna traktor är ett finskt grävaggregat fast moterat. Det har lika stora hjul som traktorn och får sin drivning med hjälp av kedjor. Sex drivande hjul går åt när det är hårt i backen. Och så har den dubbla växellådor för att få ner farten.

- För komfortens skull har Countyn ett hytt från Hallsberg, påpekar Alf och skrattar. Hela det här ekipaget är förresten ett stort hopplock med många egna konstruktioner. Grejor som kommit till efterhand när behovet uppstått.



När Kultiverats reportaget team besöker Alf håller han på med täckdikning vid gården Pålstorp i Julita, ett arrende under Segerhult. Och det är mest i Sörmland Alf får sina uppdrag.

När Alf kommer till ett jobb är det inte bara att starta den sexcylindriga motorn och dra igång. Med hjälp av laser tar han ut hög- och lågpunkter. Han kontrollerar var det finns utfallsdiken. Ett bra ögonmått är en ovärderlig tillgång.

- Lasern mäter ju bara i våg, påpekar han.

När han grävt ser resultatet ovanifrån ut ungefär som skelettet av ett löv. När

sedan vattnet rinner dit det ska får marken bättre bärighet och klarar större maskiner. Säsongen för bonden blir längre och vårbruket mycket jämnare. Och Lars Olsson på Segerhult tyckte täckdikningen var värd varenda krona.

När Alf Werner är färdig med ett uppdrag och kopplar av brukar han ta en runda med sin veterantraktor eller plöja vid någon arrangerad träff. Naturligtvis en traktor av märket Ford County, fritidstraktorn är dock av årsmodell 1965.

Text & foto: Conny Toverland Sune Jansson

Mitt livs enklaste beslut



Vi kände för något mer att glädjas åt, Göte Berglind och jag. Så en tidig oktobermorgon förra året bar det av mot Skåne. Närmare bestämt, Albinsson Maskincenter AB i Bjärred. Lars Albinsson är lantbrukare i grunden, men handlar även framgångsrikt med entreprenad och lantbruksmaskiner, tillsammans med sin son Nils.

Vid ankomst tog Lars med oss till den pågående betskörden. Tänk vilken lycka för en "norrlänning" att få åka med i en självgående Holmer betupptagare. Vidare mot havet passerade vi Möllegårdens Morötter, en av de verkligt stora, som skördar hela vintern efter att ha varit täckta med halm. Ett nyinköpt hus vid strandkanten var verkligen sevärt.

Barsebäck, hur kunde danskarna lägga ett land så nära ett kärnkraftverk? Som vanligt fick vi ta konsekvenserna! Mot Lund för lunch på stans finaste restaurang.

Lars har alltid ett antal veteraner, främst John Deere, på lager. Vi hade anmält intresse för en AR och en M. Dessa stod nu i verkstaden för igångsättning. Vi kom överens, så Göte blev ägare till en John Deere AR från 1944 och jag en John Deere M från 1950.

Nästa besök gick om intet, så vi fick tänka om. Nils Ekelund Humlemölla kvarn i Åstorp hade en ombyggd plog som verkade intressant. Vi åkte dit och Nils slängde allt och visade oss runt. Han har ett antal Victor, varav en självbyggd tandem. Vidare John Deere D, AR och 830. En delburen Överum, ombyggd till bogserad kan nog vara något. John Deere 830 var till salu och jag blev erbjuden att köpa den. Ett av mitt livs enklaste beslut! Med tanke på att jag redan har en John Deere R, den första generationen av liggande dieslar, så kändes det logiskt att även ha den sista, årsmodell 1959.

Göran Larsson

50 år på höger sida av vägen



Sannolikt har det inte undgått någon men den 3 september är det faktiskt hela 50 år sedan vi började köra på höger sida av vägen. Att vi inte bytte sida tidigare kan synas något märkligt med tanke på att vi envisades med att köra vänsterstyrda bilar men folkviljan ville annat - ända tills politikerna satte ner foten.

Redan 1927 föreslog en kommitté att samhället åtminstone skulle utreda kostnaderna för omläggning till högertrafik. Det stannade dock vid ett förslag. Sedan föreslogs högertrafik fem gånger i riksdagen mellan åren 1934 och 1953. För att utröna intresset bland allmänheten hölls en rådgivande folkomröstning 1955 där 82,9 procent ville fortsätta köra på vänster sida.

Nu stannade det dock inte där utan 1961 presenterades en utredning om kostnaderna för införande av högertrafik. Den beräknades till 340 miljoner kronor, vilket motsvarar 3,61 miljarder i 2010 års penningvärde. Den 10 maj 1963 beslutade Sveriges riksdag att Sverige skulle gå över till högertrafik 1967, med sammanlagt 294 röster mot 50.

Mannen att leda hela detta jättearrangemang var Lars Skiöld, expeditionschef på kommunikationsdepartementet. Han blev vice ordförande i Högertrafikkommissionen. Fram till söndagsmorgonen den 3 september sattes hundratusentals nya vägskyltar upp, gamla bussar fick även dörr på höger sida och spårvägstrafiken - som var anpassad för vänstertrafik - ringde på sista versen. En massiv informationskampanj föregick den tidiga söndagsmorgonen. Märket med ett snett "H" sattes upp längs vägarna, varje instrumentbräda pryddes med ett H-märke och i radion plågades vi av "Håll dig till höger, Svensson".

Hur det gick efter söndagen den 3 september 1967 klockan 5.00? Maningarna från CeGe Hammarlund, kommunikationsminister Olof Palme och inte minst Lars Sköld lyssnade vi på. Dessutom har bättre vägar, säkrare bilar och inte minst reglerad hastighet gjort att dödstaten på våra vägar sjunkit dramatiskt.

Conny Toverland

Program för hösten och vintern

September 2017

***Veterantraktordag**, Tystberga 3 september kl 10:00 - 17:00
Arrangör Björn Eriksson

***Skördedag** 10 september kl 10:00 Lännäs, Odensbacken
Rune Berglind bjuder in till skörd. Fika serveras. OBS! Aktiviteten är väderberoende varför datumet är mycket preliminärt! Kontakt Rune Berglind tel. 0707-307210.

***Veteranplöjning** i Valsta, Odensbacken 16 september kl 10:00 - 16:00.
Vår traditionella plöjningssäsong börjar. Lotterier, hamburgare, korv, dricka och kaffe finns att köpa. Efter 16.00 går vi upp till Niklas maskinhall och får oss lite mat och dryck, kostnad 70 kr per person.
Viktigt att du anmäler dig i god tid så vi vet hur mycket mat vi ska beställa.
Kontakt Börje Andersson tel 0706-313431.

***Veteranplöjning** i Björkvik 23 september kl 10:00 - 16:00
Traktorplöjning och tröskning med bogserade och självgående tröskor och tröskverk.
Utställning av traktorer, redskap, veteranbilar mm. Kontakt Börje Andersson tel. 0706-313431.

Oktober 2017

***Onsdagscafé** 25 oktober kl 18:00 - 21:00, Sandvads sportstuga Kilsmo
Fika och traktorsnack. Obligatorisk anmälan senast tisdag kväll kl 18.00 till Siw Andersson, tel 0766-454295 eller Kerstin Eriksson, tel 0761-080428.

November 2017

***Höstfest** Datum och plats ännu ej bestämt, mer info på vår hemsida under året.

***Onsdagscafé** 29 november kl 18:00 - 21:00 Katrineholms Nostalg & Traktor

December 2017

***Onsdagscafé** 13 december kl 18:00 - 21:00 Sandvads sportstuga
Traditionellt luciafirande! Obligatorisk anmälan senast tisdag kväll kl 18.00 till Siw Andersson, tel 0766-454295 eller Kerstin Eriksson, tel 0761-080428.

Januari 2018

***Onsdagscafé** 31 januari kl 18:00 - 21:00 Katrineholms Nostalg & Traktor Museum, Värmbolvägen, Katrineholm. Fika och traktorsnack. Obligatorisk anmälan senast tisdag kväll kl 18.00 till Sören Berglind tel 0705-959937.

Februari 2018

***Onsdagscafé** 28 februari kl 18:00 - 21:00 Sandvads sportstuga, Kilsmo.
Fika och traktorsnack. Obligatorisk anmälan senast tisdag kväll kl 18.00 till Siw Andersson, tel 0766-454295 eller Kerstin Eriksson, tel 0761-080428.



Hjelmarebygdens Veterantraktorförening

Ordförande: Kenneth Johansson 070-3882243
Vice ordförande: Börje Andersson 070-6313431
Sekreterare/red: Ann Södergren 0739-834849
Per Lardenäs, kassör 070-5474944
Ledamot: Claes Pettersson 070-2482855
Suppleant: Jan-Erik Larsson 0706-090370
Suppleant: Göran Åkesson 070-3112910
Redaktör: Conny Toverland 070-3296545
Layout/tryck Sune Jansson 073-9631161

Postadress:
c/o Lardenäs
Hansta 1
Berglundsstugan
643 91 Vingåker
PlusGiro 50 44 52-4



Får man hata en fågel?

Som boende på landsbygden är det förstås en självklarhet att älska allt som har med djur och natur att göra. Vilket jag naturligtvis gör. Dock med ett undantag. Vet naturligtvis att det både är som att lipa åt Gud och spotta den svenska fanan mitt i ansiktet men jag kan inte hjälpa det; en sädesärla har blivit mitt främsta hatobjekt. Den skiter nämligen på min bil.

För den som är född superpedant (åtminstone vad gäller bilar) är detta som att kränka min själ. Hotelser om ond och bråd död hjälper inte, vet inte hur många gånger jag jagat bort den. Trofast återvänder den och förrättar sina behov. Jag gick till och med så långt att undantag skulle göras när det gäller kattens absoluta förbud att jaga fåglar - än mer äta upp dem.

Alltsammans började med att den ivrigt hackade på vänster backspegel, sannolikt beroende på att den såg en rival i sin egen spegelbild. Nåväl, lätt ordnat. Ett par storleksanpassade påsar från apoteket löste saken.

Trodde jag. Istället satt den uppe på spegelhuset och krämade ur sig ännu ett lass fågelskit varvid den glatt flög iväg och skaffade föda. Skam som ger sig - åtminstone om man är sädesärla. Nu kom han på att framrutan var en utmärkt spegel, åtminstone om man satt på armen till vindrutetorkaren. Det var där han fanns, rivalen som konkurrerade om de eleganta damerna. Varvid den nya toaletten blev plasten mellan rutan och huven - vilket är mycket besvärligare att få bort.

Att skjuta den lille gynnaren låter sig inte göras - då kan det ju bli repor i lacken. Att jaga bort den går inte. Katten har inte förstått att dispens getts för just den här fågeln. Inte ens vänliga förmaningar har lett någonstans.

Vad kan det bero på att just den här fågeln blivit så fixerad vid min bil? Den kan väl inte vara så att den blivit fullständigt fascinerad av bilmärket Saab. I så fall är den ursäktad.

Conny Toverland